

LEERBOEK ACCOUNTANTSCONTROLE

DE ALGEMENE CONTROLE

TYOLOGIE ACCOUNTANTSCONTROLE IN HET KADER VAN DE ALGEMENE CONTROLE

DEEL 2B

Hoofdstuk 5 (vervolg)

Typologie accountantscontrole

Sub-hoofdstuk 5.1 Algemeen; handelsbedrijven (vervolg)

5.1.6 Aanpassing controleplan voor import- en exportbedrijven

Inleiding

Kenmerk:

- begin- en eindpunt van een transactie liggen in verschillende landen met verschillende wetgeving en usances.

Waardekringloop

Het kringloopverband omvat dezelfde componenten als voor het uitgebreide model handelsbedrijf is vermeld.

Specifieke risico's voor de accountantscontrole

- geringe personele bezetting met soms onvermijdelijke functievermengingen (risico van niet verantwoorde in- en verkooptransacties en termijntransacties);
- transacties worden op een andere wijze verantwoord dan met de feiten overeenkomt;
- aangegane verplichtingen worden niet tijdig verantwoord.

Aanpassing controleplan

In het controleplan dienen partiële waarnemingen opgenomen te zijn, zodat de accountant de handhaving van de interne-controle-maatregelen t.a.v. takenverdeling, procedures, normen of richtlijnen, bevoegdheden en werkwijze en takenverdeling kan toetsen.

De cijferbeoordeling richt zich op de intern opgestelde en geanalyseerde resultatenoverzichten. Tevens past de accountant verbandscontroles toe en toetst de weergave van bijv. koersverschillen in de jaarrekening.

5.1.7 Aanpassing controleplan voor enkele andere vormen van handel

Inleiding

Waardekringloop

De betekenis van de waardekringloop is bij dit soort handelsbedrijven minder. De aangepaste interne organisatie en het informatiesysteem zijn gericht op de versterking van de beheersbaarheid van de gang van zaken door de leiding. Dit wordt bereikt door het instellen van functiescheidingen en andere takenverdelingen, alsmede een stelsel van rapporteringen.

Aanpassing controleplan

Cijferbeoordeling op resultatenoverzichten, verbandscontroles, intern opgestelde verschillen-analyses en detailcontroles komen voor in het controleplan.

Sub-hoofdstuk 5.2 Huishoudingen met een omzettingsproces; algemeen

5.2.1 Inleiding

Verschillen met handelsbedrijven:

- a. het voorkomen van een omzettingsproces;
- b. het bestaan van een goed definieerbare capaciteit (geldt niet altijd);

De accountantscontrole dient in het bijzonder aandacht te schenken aan de analyse van verschillen tussen de mogelijke en de verantwoorde produktie. Deze analyse gaat in 2 stappen:

1. verschil tussen beschikbare capaciteit en verwachte bezetting

(nadruk op consistentie van vastgelegde kwantiteiten);

2. verschil tussen verwachte bezetting en werkelijk gebruik

(nadruk verband met financiële adm. en verschillenanalyse).

5.2.2 Hoofdpijnen controleplan, beperkt tot de produktiefase

Waardekringloop

In de waardekringloop komt de post Onderhanden werk erbij. De wijze waarop de voorraden onderhanden werk wordt bepaald en gecontroleerd is sterk afhankelijk van de aard van het productieproces. De vaststelling en controle van de prijzen waartegen wordt gewaardeerd is afhankelijk van de administratieve organisatie (wijze van calculeren).

Doelstelling

Doelstelling van de controle van de produktiefase is het vaststellen van de juistheid en volledigheid van de goederen- en geldbeweging zoals die uit de de productie voortvloeit.

De controle is dus gericht op:

- a. de volledige verantwoording van de goederenbeweging (grondstoffen, OHW en gereed produkt);
- b. de sluiting van de verbanden in de produktie;
- c. de equivalentie tussen bestedingen van arbeidskosten en diensten van derden tegenover de produktie;
- d. de controle van de capaciteit.

5.2.3 Capaciteitscontrole

Inleiding

Beschikbare machines en installaties

De negatieve controle op de verwerving is behandeld in 4.4.240.

De positieve controle op buiten gebruik gestelde machines maakt gebruik van bescheiden en vastleggingen, alsmede van het verband met de geldadministratie. Het sluitstuk vormt de controle op de positie van materiële duurzame produktiemiddelen.

De balanscontrole vereist bestaanscontrole op machines en installaties.

Bij de controle op de waardering dient rekening gehouden te worden met technologische ontwikkelingen en marktverhoudingen.

Controle capaciteitsnormen

De accountant beoordeelt hoe de normen worden vastgesteld en in de produktie-huishouding worden gehanteerd.

Oorzaken van verschillen dienen in de administratieve organisatie te worden onderscheiden. Intern dienen zij te worden geanalyseerd. De accountant legt verband met het energieverbruik en de personeelskosten die aan de produktie zijn gerelateerd.

5.2.4 Behandeling in de volgende sub-hoofdstukken

De volgorde van behandeling is gebaseerd op de hechtheid van het verband tussen de uit de hoofdactiviteiten voortvloeiende baten en lasten.

Sub-hoofdstuk 5.3 Produktiehuishoudingen met strikte normen voor de
verhouding tussen de bestedingen en het produkt
(bedrijven met massaproductie)

5.3.1 Algemeen

Inleiding

De wijze van aanpak van de accountantscontrole is mede afhankelijk van de wijze waarop voor- en nacalculatie in de administratie zijn georganiseerd. Daarbij zijn 2 hoofdvormen te onderscheiden:

- a. calculatie per produktie-afdeling;
- b. calculatie per grondstof of per produkthoeveelheid (deelcalculatie).

ad a. Tegenover elkaar worden gesteld de toegestane kosten (tarieven x produktienormen) en de werkelijke lasten. De verschillen worden geanalyseerd naar prijs-, efficiënty-, bezettings-, en budgetverschillen.

ad b. Door deling van de werkelijk verbruikte hoeveelheden door de afgeleverde produktie, wordt het werkelijk verbruik per eenheid produkt berekend. Het berekende verschil is een efficiëntyverschil.

De analyse van prijs-, bezettings- en budgetverschillen gaat net zoals bij de afdelingsgewijze calculatie.

Doelstelling

Zie 5.2.210 e.v.

Waardekringloop

Voor de verbandlegging t.a.v. de grond- en hulpstoffen en de directe arbeidskosten behoeven 3 punten afzonderlijke aandacht:

- a. prijsverschillen;
- b. voorraden grond- en hulpstoffen en OHW;
- c. uitval en afval.

ad a. De prijsverschillen worden door de accountant bij de controle van de inkopen gecontroleerd (grond- en hulpstoffen) of achteraf geanalyseerd. De analyse is gericht op de oorzaken van afwijkingen.

ad b. Het voorkomen van voorraden grond- en hulpstoffen leidt tot controle van de eindvoorraad door inventarisatie, zodat de volledigheid van de afgifte grondstoffen vastgesteld kan worden. De begin- en eindvoorraden OHW dienen

intern te worden bepaald.

ad c. Uitval en afval dienen eveneens intern te worden geregistreerd en aan normen te worden gerelateerd. De accountant beoordeelt de gemaakte analyse en legt verband met eventuele opbrengsten ervan.

De controle van de normen richt zich op de wijze van totstandkoming, zoveel mogelijk onafhankelijk van de produktie-, inkoop- en verkoopfuncties.

De analyse van verschillen dient de oorzaken van afwijkingen aan te geven. De accountant beoordeelt de aanvaardbaarheid van de analyse o.b.v. cijferbeoordeling, interne vastleggingen, alsmede de getroffen maatregelen ter verbetering.

Aanpak controleplan

De uit een oogpunt van bedrijfsbeheersing noodzakelijke interne organisatie maakt een systeemgerichte en regressieve aanpak mogelijk.

De accountantscontrole bestaat uit:

- a. onderzoek van de organisatie en het informatiesysteem;
- b. controle budget (incl. normen);
- c. controle verbruik produktiemiddelen;
- d. controle normen;
- e. controle voorraden in bewerking;
- f. controle afval en uitval;
- g. controle intern verrichte verbandscontrole en analyses.

Onderzoek interne organisatie

Het onderzoek naar de interne organisatie richt zich m.n. op takenverdeling, procedures, normen, bevoegdheden, werkwijze en takenverdeling.

Controle van balansrekeningen

Machines en installaties: bestaan, rechtstitel, waardering.

Grond- en hulpstoffen, OHW en uitval/afval: bestaan en waardering.

Gereed produkt: c.f. handelsbedrijf.

5.3.2 Massaproductie bij toepassing van afdelingsgewijze calculatie

Inleiding

De voorraad goederen in bewerking kan op twee manieren worden vastgesteld:

- continue registratie van de deelbewerkingen tegen standaardprijzen;

- registratie van afgeleverde hoeveelheden tegen standaardprijzen en inventarisatie van onderhanden werk.

Waardekringloop

Afdelingsgewijze calculatie houdt in dat per periode (en niet per serie) een nacalculatie wordt gemaakt.

Voor de accountantscontrole is het van belang te onderkennen dat de kostenbeheersing tevens het effect heeft van bewaking van de volledigheid van de productie (verband tussen bestedingen en productie-omvang).

Hoofdpijnen controleplan, beperkt tot de productiefase

Te onderscheiden deelgebieden:

- a. het budget;
- b. de standaardprijzen;
- c. voorraden in bewerking;
- d. overige kosten;
- e. afval en uitval;
- f. uitkomsten en analyses (zie 5.3.128);
- g. aansluiting aan overige fasen van de waardekringloop.

Specifieke controlemiddelen en risico's

ad a. Controle van het budget:

- wijze van totstandkomen van normen;
- verbandlegging met capaciteitsberekeningen;
- vergelijking met uitkomsten uit het verleden en gemaakte analyses.

ad b. Controle van de standaardprijzen:

- wijze van totstandkomen.

ad c. Controle voorraden in bewerking:

- verband productie-administratie en fin. administratie;
- wijze van interne voorraadopnames.

ad d. Controle overige kosten:

- kwantitatieve verbanden en toepassing van de juiste prijzen.

ad e. Controle afval en uitval:

Risico's:

- onrechtmatig onttrekken van grond- en hulpstoffen;
- onrechtmatig onttrekken van producten of de opbrengst daarvan.

Controlemiddelen:

- vaststellen hoe intern afval en uitval onder controle wordt gehouden;
- cijferbeoordeling.

Verbands-, totaal- en detailcontroles

De accountant past de intern verrichte verbands- en totaalcontroles ook zelf toe. De vast in het controleplan op te nemen detailcontroles zijn gericht op de bevestiging van de duurzame toepassing van de voorgeschreven interne-controlemaatregelen. Zij geschieden bij wijze van partiële waarneming, veelal als lijncontroles.

Hoofdpijnen controleplan; samenvatting

Lezen!!

5.3.3 Massaproductie bij toepassing van deelcalculatie

Inleiding

Waardekringloop

De te verrichten deling is: werkelijk verbruikte hoeveelheden gedeeld door de werkelijke productie. De uitkomst ervan wordt vergeleken met het standaardverbruik.

De verbandscontrole wordt gewoonlijk verricht door de hoeveelheden aan bestedingen te vergelijken met de uitkomst van de vermenigvuldiging: verantwoorde hoeveelheid produkt maal de norm per produkteenheid voor iedere bestedingssoort afzonderlijk, gevolgd door een verschillenanalyse.

Hoofdpijnen controleplan, beperkt tot de produktiefase

Indien de voorraden in bewerking worden ontleend aan de produktieregistratie, richt de accountant zich primair op de betrouwbaarheid van deze registratie,

door het onderzoek naar bestaan en werking van de interne organisatie.

Niettemin zal het nodig zijn het bestaan van de voorraad op een bepaald moment vast te stellen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van afloopcontrole.

De accountantscontrole op de produktie omvat enerzijds de kwantiteiten, anderzijds de prijzen. De hoeveelhedencontrole bestaat uit beoordeling van de intern gemaakte analyse. De prijscontrole is er op gericht vast te stellen dat de bij de hoeveelhedencontrole in aanmerking genomen hoeveelheden verbruiken en/of arbeidsuren equivalent zijn met de in de financiële administratie verantwoorde bedragen.

Een dominante grondstof

De accountantscontrole kan zich dan doelmatig op het kwantitatieve verband tussen deze grondstof en de produktopbrengst richten.

De accountant controleert de intern opgestelde en geanalyseerde 'balans' van de dominante grondstof.

Cijferbeoordeling, verbands-, totaal- en detailcontroles

Naast de eerder genoemde cijferbeoordelingen wordt door de accountant cijferbeoordeling toegepast op het periode-overzicht waarin de produktiefase is ingebed in de overige geld- en goederenbeweging.

Voor de toe te passen verbands- en totaalcontroles: zie handelsbedrijf.

De vast in het controleplan op te nemen detailcontroles zijn gericht op bevestiging van de duurzame toepassing van de voorgeschreven interne-controlemaatregelen.

Hoofdpijnen controleplan; samenvatting

Lezen!!

Sub-hoofdstuk 5.4 Productiehuishoudingen met zwakke normen voor de verhouding tussen de bestedingen en het produkt (stuk- en seriestuk-productie)

Inleiding

Bedrijven met stukproductie worden gekenmerkt door zwakke normen.

Voor de behandeling hier wordt er uitgegaan van de wijze waarop de calculatie is ingericht en niet van de technische verschijningsvorm van de productie. Voor stukproductie in deze vorm komt ordergewijze voor- en nacalculatie in aanmerking.

De analyse van de verschillen tussen voor- en nacalculatie per order is er op gericht vast te stellen of deze zijn ontstaan door onvolkomenheden in de voorcalculatie dan wel door gebreken in de uitvoering.

Bezettings- en budgetverschillen bestaan niet per order doch per afdeling.

Voor de accountantscontrole belangrijke kenmerken

- nauwe betrokkenheid van de opdrachtgever, in het bijzonder t.a.v. produkt-specificatie, de kwaliteit en supervisie;

- de eisen van de afnemer zijn soms gedetailleerd vastgelegd in een bestek;

- de voorcalculatie geschiedt in twee (of meer) fasen:

- a. de offertecalculatie (verband met de opbrengst);

- b. de technische voorcalculatie (verband met de bestedingen).

- verkoopprijsstelling op individuele basis, met 3 vormen:

- a. vaste aanneemsom:

- b. vaste aanneemsom met prijsindex-clausules;

- c. regie-opdrachten.

- opdrachten hebben soms een lange looptijd

4 Manieren van winstneming:

- a. naar rato van de productievoortgang;

- b. bij gereedkomen van een onderscheidbaar deel van de order;
- c. na oplevering van het gehele produkt;
- d. na afloop van de garantietermijn.

5.4.2 Basismodel bedrijf met stukprodukten

Beschrijving basismodel

Doelstelling

Zie 5.2.210.

Ten gevolge van de zwakkere normen t.o.v. bedrijven met massaproductie kan hier als bijkomende doelstelling van de accountantscontrole worden geformuleerd: de vaststelling dat ten laste van orders verantwoorde bestedingen inderdaad voor dit doel zijn geweest.

De wenselijkheid van deze afzonderlijke vermelding vloeit voort uit de omstandigheid dat bij de analyse van verschillen tussen voor- en nacalculatie niet steeds op objectieve wijze onderscheid kan worden gemaakt tussen fouten in de voorcalculatie, fouten in de uitvoering, verschuiving van bestedingen en frauduleuze onttrekking van waarden aan de huishouding.

Waardekringloop

Aangezien er een zwak verband bestaat tussen bestedingen, het verloop van het onderhanden werk, de afleveringen gereed produkt en de gefactureerde bedragen, kan de waardekringloop niet als belangrijkste hulpmiddel voor de negatieve controle op de opbrengsten dienen. De negatieve controle op de opbrengsten berust vnl. op de waarborgen die de interne organisatie voor de volledigheid bevat.

De betekenis van de waardekringloop is vnl. gelegen in de onderkenning van de verbanden voor en na de produktiefase.

Hoofdlijnen controleplan, beperkt tot de produktiefase

De volgende deelgebieden worden onderscheiden:

- onderzoek van de opzet van de interne org. (incl. informatiesysteem);

- onderzoek van de werking van de interne organisatie; onderzoek van het budget en daaruit afgeleide tarieven;
- controle van de afgesloten orders en daaraan verbonden voorwaarden;
- controle van het onderhanden werk en de waardering ervan;
- controle op de uitkomsten en de analyse ervan;
- controle van de aansluiting van de produktregistratie aan de overige fasen van de waardekringloop.

Opzet interne organisatie en informatiesysteem

De interne organisatie dient zoveel mogelijk te verzekeren dat de opbrengsten volledig worden verantwoord en dat de bestedingen hebben gediend voor het doel waarvoor zij verantwoord zijn.

Het informatiesysteem dient de verbanden zichtbaar te maken en de analyse van verschillen mogelijk te maken.

Het onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op:

- a. takenverdeling;
- b. procedures;
- c. totstandkoming en onderhoud van de computerprogramma's;
- d. bevoegheden;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Werking interne organisatie

De cijferbeoordeling heeft als uitgangspunt het vierwekelijkse resultatenoverzicht.

De verbands- en totaalcontroles hebben betrekking op de relatie tussen de in de orderadministratie verwerkte bedragen en hetgeen in de overige (grootboek)administratie is opgenomen.

Voorts wordt door de accountant verband gelegd met de beschikbare capaciteit aan productiepersoneel en produktiemachines.

Afgesloten orders

De accountant neemt kennis van de contracten.

Bij wijze van als lijncontrole uit te voeren partiële waarneming worden van een aantal orders de offerte-aanvraag, de offertecalculatie, de uitgebrachte offerte, de goedkeuring van de detailtekeningen door de opdrachtgever en de technische calculatie in het onderzoek betrokken.

Onderhanden werk

De accountantscontrole van het onderhanden werk is er op gericht vast te stellen dat:

- a. alle bestedingen voor de juiste bedragen aan de juiste orders zijn toegerekend;
- b. noodzakelijk voorzieningen voor verliezen zijn getroffen;
- c. de facturering tijdig en volledig is geschied;
- d. adequate voorzieningen zijn getroffen voor boeten die verschuldigd zijn.

Door detailcontroles dient te worden vastgesteld dat de interne organisatie tot volledige en juist registratie van de kosten per order heeft geleid.

Van tijd tot tijd dient door eigen waarneming te worden vast gesteld dat het onderhanden werk bestaat.

De waardering van het onderhanden werk dient ook gecontroleerd te worden.

Uitkomsten en analyse

Per geselecteerde order wordt de intern gemaakte analyse en verklaring van verschillen aan beoordeling onderworpen. Onwaarschijnlijkheden en onvoldoende verklaringen leiden tot detailcontroles, waarbij zover mogelijk tot de primaire vastleggingen wordt teruggegaan.

Verband met grootboekadministratie

Hoofdpijnen controleplan; samenvatting

Lezen!!

5.4.3 Aanpassingen bij afwijkende omstandigheden

Interne orders

Risico's:

- het ten onrechte verantwoorden van kosten voor andere orders als kosten van eigen investeringen;
- het niet elimineren van efficiëntieverliezen of frauduleuze onttrekkingen in de kosten van interne orders.

Stelposten, meer- en minderwerk; prijsindexcontracten

In deze gevallen staat de opbrengst van een produkt niet van tevoren vast. De interne organisatie dient hieraan te zijn aangepast met takenverdelingen en procedures. De accountant betreft deze elementen in zijn onderzoek van de opzet van de interne organisatie.

Risico's:

- a. het achteraf vaststellen dat te veel in rekening is gebracht;
- b. het niet volledig verantwoorden van de opbrengst in de administratie.

Bij de detailcontrole van geselecteerde orders dient door de accountant aan deze risico's aandacht te worden besteed. Daarbij wordt tevens verband gelegd met de van de afnemers op reguliere wijze ontvangen bedragen.

Oplevering in fasen en voorschotbetalingen

Regiewerk

Regiewerk komt voor indien er voor de opdrachtnemende huishouding te veel onzekerheden bestaan om een vaste prijs te berekenen.

De accountant richt zich op:

- de bevoegdheid van degenen die regie-opdrachten aanvaarden en op de kostenramingen;
- verschuivingen van bestedingen tussen vaste prijs en regie-opdrachten;
- de voorwaarden van het regiecontract;
- de acceptatie van bestedingen door de opdrachtgever;

- bestedingen voor regie-opdrachten die niet zijn doorberekend aan de afnemer;
- de bevoegdheden van de uitvoerder (projectleider) en de opzichter.

Voor het onderzoek van de interne organisatie gelden dezelfde aandachtspunten als vermeld in al. 5.4.234, met aanvullende takenverdelingen en procedures.

Winstneming

De accountant beoordeelt de aanvaardbaarheid van de toegepaste wijze van winstneming en controleert de juiste toepassing ervan.

Uitbesteding

De accountant betreft in zijn onderzoek van opzet en werking van de interne organisatie de getroffen maatregelen t.a.v. de controle op levering, prijs en kwaliteit van het uitbestede werk.

De meest vergaande vorm van uitbesteding is de onderaanneming.

Risico's:

- kwaliteit en tijdigheid van de oplevering;
- gevolgen van de Wet Ketenaansprakelijkheid.

T.a.v. de intern te treffen maatregelen worden de volgende attentiepunten vermeld:

- richtlijnen voor de keuze van onderaannemers en de te sluiten onderaannemerscontracten:
- aanwijzing van een functionaris die de naleving daarvan vaststelt;
- de bevoegdheid van de aannemer om de onderaannemer te controleren op het voldoen aan de wettelijke verplichtingen.

Werkzaamheden op lokatie

Hierbij wordt veelal gebruik gemaakt van tijdelijk personeel.

De splitsing van activiteiten over verschillende lokaties heeft een verzwakking van de interne controle tot gevolg (samenbrengen van taken, geringer toezicht).

De accountant dient specifieke aandacht te besteden aan takenverdeling, procedures en bevoegdheden.

Sub-hoofdstuk 5.5 Produktiehuishoudingen met grote onzekerheid ten aanzien van de verhouding tussen de bestedingen en het produkt

5.5.1 Algemeen

Inleiding

Voorbeelden van dit soort produktiehuishoudingen zijn:

- het ontwikkelen van nieuwe produkten en technologieën (onzekerheid omtrent de bestedingen);
- research en aardolie-exploratie (onzekerheid omtrent het produkt);
- het ontwikkelen van software (onzekerheid omtrent bestedingen en produkt).

Voor de accountantscontrole belangrijke kenmerken

Het (vrijwel) ontbreken van kwantitatieve normen voor de bestedingen vereist interne middelen voor de kostenbeheersing. Belangrijk onderdeel daarvan vormt steeds de geregeld aangepaste begroting (of raming).

Het (vrijwel) ontbreken van kwantitatieve normen voor het produkt vereist interne middelen voor de beheersing van de gang van zaken. De nadruk ligt daarbij op de takenverdeling die verzekert dat verhandelbare produktie volledig in het informatiesysteem wordt verantwoord.

De waardering van het onderhanden werk vraagt ook aandacht.

Produktie met grote onzekerheid t.a.v. de verhouding tussen de bestedingen en het produkt kan op twee manieren worden georganiseerd:

- procesorganisatie;
- projectorganisatie.

De administratieve organisatie dient aan het toegepaste organisatiemodel te zijn aangepast.

Risico's

De risico's zijn te onderscheiden in:

- a. die de huishouding loopt als gevolg van de aard van de produktie;
- b. die worden gelopen door slordigheden dan wel door frauduleuze handelingen;
- c. die de accountant loopt indien de eventuele gevolgen van de eerder bedoelde risico's niet op de juiste wijze in de jaarrekening zijn verwerkt.

5.5.2 Hoofdpijnen controleplan, beperkt tot produktie

Inleiding

Aangrijpingspunten zijn de interne organisatie (incl. interne controle) en de verbanden.

De volgende deelgebieden zijn te onderscheiden:

- onderzoek van de opzet van de interne organisatie (incl. informatiesysteem);
- onderzoek van de werking van de interne organisatie;
- controle van ter hand genomen projecten en daaraan verbonden voorwaarden;
- controle van het onderhanden werk en de waardering ervan.

Opzet interne organisatie en informatiesysteem

De interne organisatie dient zoveel mogelijk te verzekeren dat de opbrengsten volledig worden verantwoord en dat de bestedingen hebben gediend voor het doel waarvoor zij verantwoord zijn.

Het informatiesysteem dient de verbanden zichtbaar te maken en de analyse van verschillen mogelijk te maken.

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op:

- a. takenverdeling;
- b. procedures;
- c. normen;
- d. bevoegdheden;

e. werkwijze en takenverdeling.

Werking interne organisatie

Ter toetsing van de werking van de organisatie past de accountant cijferbeoordeling en totaal- en verbandscontroles toe.

Ter hand genomen projecten en de daaraan verbonden voorwaarden

De accountant onderzoekt of voor alle projecten waartoe door het bevoegde orgaan een beslissing is genomen een produkt- of projectrekening aanwezig is, en omgekeerd of voor iedere produkt- of projectrekening een beslissing door het bevoegde orgaan is genomen.

Onderhanden werk

De accountantscontrole van het onderhanden werk is er op gericht vast te stellen dat:

- a. alle bestedingen voor de juiste bedragen aan de juiste produkten (projecten) zijn toegerekend;
- b. ongunstige uitkomsten t.o.v. de raming aanleiding hebben gegeven tot onderzoek naar de oorzaak en of aanpassing van de raming noodzakelijk is;
- c. adequate voorzieningen zijn getroffen;
- d. de balanswaardering van hetgeen onderhanden is, voldoet aan de eraan te stellen eisen.

Door detailcontroles dient te worden vastgesteld dat de interne organisatie tot volledige en juiste registratie van de kosten heeft geleid. De detailcontroles dienen te worden uitgestrekt tot de primaire vastleggingen. Voor een deel zullen deze detailcontroles het karakter van lijncontroles hebben.

De accountant dient van tijd tot tijd na te gaan dat het onderhanden werk bestaat.

Hoofdpijnen controleplan; samenvatting

Lezen!!

Sub-hoofdstuk 5.6 Dienstverlening

5.6.1 Algemeen

Inleiding

Tot de dienstverlening worden gerekend de activiteiten die niet primair gericht zijn op productie van of handel in materiële goederen.

Uit een oogpunt van accountantscontrole worden binnen de dienstverlening verschillende categorieën onderscheiden, waarbij als criteria gelden:

* de mate waarin voor de negatieve controle op de opbrengsten gebruik kan

worden gemaakt van een verband met:

- a. het verbruik van goederen;
- b. de besteding van arbeidskosten;
- c. de beschikbare capaciteit aan ruimten en apparatuur;
- d. de beschikbare capaciteit aan roerende goederen;

* bij een gering/geen verband daarvan:

- e. de mate waarin en de termijnen waarop ingaande en uitgaande geldstromen aan elkaar zijn gerelateerd;
- f. de mate waarin inkomsten bepaald worden op andere wijze dan door aanbidding van de diensten op een markt in economische zin.

De interne organisatie dient verbanden tot uitdrukking te brengen en voor voldoende functiescheiding te zorgen.

De betekenis van een doelmatig opgestelde begroting, als onderdeel van de adm. organisatie, neemt toe naarmate de verbanden minder hecht zijn. De begroting dient t.b.v. tarievenbepaling, beheersing van de gang van zaken, kostenbeheersing en de analyse van uitkomsten.

De accountantscontrole maakt van het bestaan en de werking van het stelsel van interne controle gebruik en is erop gericht de goede werking ervan te controleren.

Prijsstelling

Bij dienstverlening is veelal een zwak of geen verband te onderkennen tussen de in rekening gebrachte prijzen en de bestede kosten. Het ontbreken van dit verband stelt afzonderlijke eisen aan de interne (incl de adm.) organisatie. Interne controlemaatregelen zijn: dubbele registratie, beveiligde apparatuur, quasi-goederen en controlefuncties.

Werkwijze

Aangrijpingspunten voor de controle zijn de interne organisatie (incl. interne controle), de begroting en de verbanden.

Voor het opstellen van een controleplan dient een risico-analyse gemaakt te worden. De volgende risico's bestaan:

- a. risico's die in de normale uitoefening van activiteiten worden gelopen;
- b. risico's door slordigheden of fraude die niet door de interne controle worden gelopen;
- c. risico's voor de controlerend accountant.

5.6.2 Dienstverlening gecombineerd met levering van goederen

Inleiding

Onder deze bedrijven vallen o.a. de distributiebedrijven voor gas en elektriciteit. Zij worden tot de dienstverlenende bedrijven gerekend, omdat de goederen 'aan huis' worden geleverd en een belangrijk deel van de opbrengsten dient ter dekking van transportkosten, die vooral betrekking hebben op de capaciteit van het leidingnet

Uitgeverijen worden ook tot de dienstverlening gerekend, omdat de inkoopkosten een zwak verband hebben met de opbrengsten. Bovendien houden de arbeidskosten van het vervaardigen van teksten en de advertentie-opbrengsten geen rechtstreeks verband met de produktiekosten.

Hoofdpijnen controleplan; algemeen

De volgende deelgebieden en onderdelen daarvan worden onderscheiden:

- onderzoek opzet interne organisatie en bijbehorende interne controle;
- onderzoek van de wijze van prijsstelling en ontvangst van opbrengsten;
- specifieke punten t.a.v. het betalingsverkeer;

- onderzoek van de werking van de interne organisatie.

Opzet interne organisatie

Het onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op:

- a. takenverdeling;
- b. procedures;
- c. normen;
- d. bevoegdheden;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Onderzoek van de wijze van prijsstelling

De accountant onderzoekt of de gekozen methode van prijsstelling is aangepast aan de aard van de bedrijvigheid en of de toegepaste tarieven zijn geautoriseerd. De specifieke risico's zijn voor de verschillende methoden van prijsstelling verschillend.

Betalingsverkeer

De wijze waarop betalingen worden ontvangen levert specifieke risico's op indien geen facturering van geleverde goederen of diensten plaatsvindt, in het bijzonder bij vooruitbetaling door de afnemers. De mogelijkheden van takenverdeling verminderen hierdoor. Het risico wordt vergroot indien door het personeel dat de dienst verleent rechtstreeks met de afnemers wordt afgerekend.

In gevallen van vooruitbetaling bestaat een specifiek risico dat de ontvangsten te laat worden verantwoord.

Werking interne organisatie

Uitgangspunt voor de cijferbeoordeling is het periodieke resultatenoverzicht in relatie tot de begroting.

De verbands- en totaalcontroles hebben betrekking op:

- het verband in de goederenbeweging;
- het verband tussen gemaakte arbeidskosten en bestede arbeidskosten;

- het verband tussen bestede arbeidskosten, verbruikte goederen en eventuele machinetijd tegenover verantwoorde opbrengsten.

De accountant beoordeelt de aanvaardbaarheid van de intern gelegde verbanden en beoordeelt de interne verschillenanalyses.

Tevens verricht de accountant detailcontroles.

5.6.3 Dienstverlening met gebruikmaking van capaciteit

Inleiding

Kenmerkend is het bestaan van een materiële capaciteit die voor een bepaalde omvang en voor een bepaalde tijd t.b.v. de afnemers tegen vergoeding in beslag wordt genomen.

De wijze van aanpak van accountantscontrole hangt af van:

- de combinatie van ter beschikking stellen van capaciteit met het verrichten van arbeid en met de levering van goederen;
- de wijze van prijsstelling;
- de wijze waarop intern controle op de opbrengstverantwoording is geregeld.

De interne controle op de opbrengstverantwoording maakt in alle gevallen gebruik van takenverdeling. De uitwerking kan in hoofdzaak als volgt worden onderscheiden:

- a. dubbele registratie, al dan niet gebruikmakend van standenregisters;
- b. gebruik van beveiligde registratie-apparatuur;
- c. gebruik van quasi-goederen;
- d. verbandlegging met de registratie van goederen van derden die in het kader van de dienstverlening voorkomen.

Uitgangspunten voor de accountantscontrole

T.a.v. de capaciteit is de accountantscontrole gericht op de volledigheid van de verantwoording van de beschikbare capaciteit. Dit geschiedt door negatieve controle op de verwerving van produktiemiddelen, in belangrijke mate op basis van de interne organisatie en de daaruit voortvloeiende interne controle, aangevuld met eigen waarneming en met het gebruik van bescheiden en vastleggingen. Tevens is er positieve controle van het als niet-bezet verantwoorde deel van de capaciteit.

In andere gevallen onderzoekt de accountant hoe intern de capaciteitsbezetting wordt gecontroleerd, mede op basis van cijferbeoordeling, door detailcontroles en verbandlegging.

De controle op de in rekening gebrachte prijzen is gericht op de beoordeling van de gekozen methode van prijsstelling en op de vaststelling dat de gebruikte tarieven door het bevoegde orgaan zijn geautoriseerd. Zij volgt verder de wijze waarop de in rekening gebrachte prijzen intern worden gecontroleerd.

De cijferbeoordeling is gericht op het verloop van de bezettingsgraad, de ontwikkeling van de in rekening gebrachte prijzen en de relaties die gelegd kunnen worden met de aan de dienstverlening verbonden kosten.

Onderzoek interne-organisatie

Ten aanzien van de opzet van de interne organisatie dient door de accountant te worden vastgesteld dat deze in overeenstemming is met de eisen die er -gegeven de aard van de activiteiten - aan worden gesteld.

De accountantscontrole op de werking van de organisatie geschiedt in principe op soortgelijke wijze als bij andere huishoudingen in het voorgaande is beschreven.

Enkele specifieke punten

Controle van balansposten

Sub-hoofdstuk 5.7 Financiële dienstverlening

5.7.1 Algemeen

Inleiding

Kenmerken:

- in en uitgaande geldstromen houden geen verband met enige fysieke goederenstroom of enige fysieke capaciteit;

- het verband tussen de geldstromen en de beschikbare arbeidskracht is afwezig;
- de in rekening gebrachte vergoedingen houden in veel gevallen geen of weinig verband met de ervoor bestede kosten.

Consequenties voor de accountantscontrole

In nog sterkere mate dan bij de eerder besproken huishoudingen is de controleerbaarheid van financiële instellingen afhankelijk van de mate waarin de organisatie zelf-controllerend en zelf-corrigerend werkt. De accountantscontrole is dientengevolge systeem-gericht.

Effectieve interne controle is slechts mogelijk op basis van takenverdelingen, waaronder functiescheiding. Belangrijke delen van de noodzakelijke interne controle zullen in verbijzonderde controlefuncties worden ondergebracht.

Risico's

De risico's zijn te onderscheiden in:

- a. die welke de financiële instellingen in de normale uitoefening van hun bedrijf lopen (bijv. kredietrisico];
- b. die welke ze lopen door slordigheden of frauduleuze handelingen;
- c. die welke de controlerend accountant loopt indien de eventuele gevolgen van de eerder bedoelde risico's niet in de jaarrekening zijn verwerkt.

Afzonderlijke aandacht verdient het risico van aantasting van de continuïteit van de huishouding die op grote schaal van automatische gegevensbewerking gebruik maakt.

5.7.2 Algemene banken

Inleiding

Maatregelen tegen genoemde risico's:

- a. takenverdeling, bevoegdhedenregeling, adequaat informatiesysteem;
- b. beveiliging van ruimten, interne controle;
- c. toetsen van opzet en werking van de interne controle.

De externe accountant belast met de algemene controle bij een bank, dient jaarlijks tenminste een van de SE- en BE-maandstaten te controleren en daaromtrent, alsmede omtrent de organisatie m.b.t. de totstandkoming aan DNB te rapporteren. Voorts dient de externe accountant onverwijld aan DNB te rapporteren indien hem omstandigheden bekend worden die de afgifte van een ongeclausuleerd

goedkeurende verklaring in gevaar kunnen brengen (dit is de enige wettelijke verplichting van de accountant op eigen initiatief te rapporteren].

Specifieke onderwerpen voor de accountantscontrole zijn voorts:

- saldobestemmingen en andere opgaven van derden, inventarisaties;
- controle van niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen en beoordeling van risico's en te treffen voorzieningen;
- waardering van vorderingen en op te treffen voorzieningen;
- beoordeling van de dotatie aan en de stand van de VAR;
- controle van verantwoorde resultaten o.b.v. interne-controleprocedures en de intern gemaakte analyses.

Onderzoek organisatie algemeen

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie is in algemene zin gericht op instelling en handhaving van de volgende maatregelen:

- a. vastlegging van bevoegdheden;
- b. vastlegging van limieten;
- c. takenverdeling;
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Een deel van de interne-controle-effecten wordt bereikt door bovenbedoelde maatregelen te incorporeren in de werkwijzen voor de dagelijkse gang van zaken. Een ander deel van de interne-controle-effecten wordt bereikt door de centrale financiële administratie [de boekhouding]. Controles die zich niet lenen voor integratie in de dagelijkse procedures, zullen worden opgedragen aan een interne-controle-afdeling.

Het middelenbeheer

Tot het middelenbeheer worden gerekend alle activiteiten aangaande de actieve en de passieve financiering van de bank.

De aan het middelenbeheer in de normale bedrijfsuitoefening verbonden risico's zijn te onderscheiden in:

- a. renterisico;
- b. koersrisico in vreemde valuta;
- c. debiteurenrisico;
- d. liquiditeitsrisico.

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen met een interne-controle-effect:

- a. vastlegging van bevoegdheden;
- b. schriftelijke vastlegging van limieten;

- c. takenverdeling [w.o. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

De accountantscontrole heeft ten doel het vaststellen van de betrouwbaarheid van de verstrekte gegevens en richt zich primair op de beoordeling van de toereikendheid van de interne-controleprocedures en op de waarneming dat deze worden nageleefd.

De te verrichten waarnemingen bestaan uit:

- a. lijncontroles;
- b. verzending van saldobiljetten;
- c. beoordeling van de hoogte van ingenomen posities;
- d. inventarisaties;
- e. beoordeling van de analyse van saldi op tussenrekeningen en afloop hierop;
- f. beoordeling van het debiteurenrisico en de waardering eigen positie in effecten en voorzieningen;
- g. beoordeling van de behaalde resultaten.

Het kredietbedrijf

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen met een interne-controle-effect:

- a. vastlegging van bevoegdheden;
- b. schriftelijke vastlegging van limieten;
- c. takenverdeling [w.o. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

De accountantscontrole aangaande het kredietbedrijf heeft ten doel vaststelling van de betrouwbaarheid van de bedragen aan debiteuren in de jaarrekening en hun

waardering, van de correctheid van de verantwoorde rente en provisies alsmede van de volledigheid van de registratie van niet dadelijk tot betalingen leidende verplichtingen.

De accountantscontrole richt zich primair op de beoordeling van de toereikendheid van de interne controleprocedures en op de waarneming dat deze worden nageleefd.

De accountant verricht zelfstandig een aantal waarnemingen:

- a. kennisneming van kredietvoorstellen, taxaties etc.;
- b. verzending van saldobiljetten;
- c. verbandlegging tussen debetstanden en kredietvoorwaarden blijkende uit het kredietdossier;
- d. beoordeling van het debiteurenrisico;
- e. beoordeling van de verantwoorde rente en provisies a.h.v. intern gemaakte analyses, cijferbeoordeling en toetsing van de AO/IC.

Het effectenbedrijf

De aan het effectenbedrijf in de normale bedrijfsuitoefening verbonden risico's zijn te onderscheiden in:

- a. positierisico's;
- b. debiteurenrisico's.

Specifieke risico's uit hoofde van slordigheden:

- a. onjuiste uitvoering van door derden gegeven opdrachten;
- b. slordigheden of fraude t.a.v. in bewaring genomen effecten;
- c. onjuiste berekening van provisies, bewaarloon en/of beursbelasting;
- d. onjuiste boeking van transacties.

De maatregelen met een interne-controle-effect zijn er op gericht deze risico's te beheersen. Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen:

- a. vastlegging van bevoegdheden;

- b. vastlegging van limieten;
- c. takenverdeling (incl. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

De accountantscontrole is er primair op gericht vast te stellen dat de organisatie van het effectenbedrijf voldoende waarborgen biedt dat verplichtingen en baten volledig en tijdig worden verantwoord en dat eigen en door derden toevertrouwde waarden niet verloren gaan.

De accountant zal de volgende waarnemingen verrichten;

- a. partiële waarneming van een aantal transacties met als doel vast te stellen dat de takenverdeling en procedures in acht worden genomen;
- b. periodieke verzending van effectenstaten;
- c. inventarisaties;
- d. beoordeling van saldi op tussenrekeningen en de afloop ervan;
- e. kennisneming en beoordeling van klachtenafhandeling;
- f. beoordeling van behaalde resultaten door kennisneming van de intern gemaakte analyses, cijferbeoordeling en toetsing van de AO/IC.

Het betalingsverkeer en de rekening-courant

De specifieke risico's verbonden aan het betalingsverkeer hebben vnl. betrekking op de mogelijkheden van slordigheid en fraude. Zij omvatten:

- a. het risico van schadeclaims wegens niet correct uitgevoerde opdrachten;
- b. het risico van frauduleuze handelingen;
- c. het risico van onjuiste beslissingen t.a.v. het middelenbeheer ten gevolge van het niet of te laat verwerken van mutaties.

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen van interne controle:

- a. vastlegging van bevoegdheden;

- b. vastlegging van limieten;
- c. takenverdeling (incl. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Doelstelling van de accountantscontrole t.a.v. het betalingsverkeer en de rekening-courant is het vaststellen van de betrouwbaarheid van de verstrekte gegevens:

- de saldi in rekening-courant en kassen, alsmede de waardering;
- de verantwoorde rente- en provisiebaten en hun toerekening aan perioden.

De accountantscontrole richt zich primair op de beoordeling van de toereikendheid van de interne-controleprocedures en op de waarneming dat deze worden nageleefd.

Naast de in al. 236 genoemde controleverrichtingen zal de accountant de volgende zelfstandige partiële waarnemingen verrichten:

- a. controle van de diverse intern verrichte afstemmingen;
- b. onderzoek van de aard van ontvangen klachten;
- c. aansluiting van geboekte rente en provisies aan het grootboek.

Samenvatting controleplan algemene banken

Lezen!!

5.7.3 Verzekeringen

Inleiding

Levensverzekering; aard van de activiteiten

Er zijn twee hoofdcategorieën van bedrijvigheid: het verzekeringsbedrijf en het beleggingsbedrijf.

Levensverzekering; gang van zaken

Levensverzekering; risico's

De uit de normale bedrijfsuitoefening voortvloeiende bedrijfstechnische risico's zijn in hoofdzaak:

- a. sterfterisico;
- b. invaliditeitsrisico;
- c. beleggingsrisico;
- d. kostenrisico;
- e. kredietrisico.

De risico's van slordigheden of fraude hebben vnl. betrekking op het onvolledig registreren van aangegane verplichtingen en daarmee verbandhoudende baten, alsmede op het doen van uitbetalingen waarvoor geen verplichting bestaat. Deze risico's vereisen regeling van bevoegdheden, takenverdeling en een adequaat informatiesysteem.

De risico's voor accountantscontrole zijn afgeleid van de eerder bedoelde risico's.

Levensverzekering; onderzoek organisatie

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen van interne controle:

- a. takenverdeling, inclusief functiescheiding;
- b. procedures;
- c. normen;
- d. bevoegdheden;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Levensverzekering; cijferbeoordeling, verbands- en totaalcontroles

De accountantscontrole op het levensverzekeringsbedrijf en op het beleggingsbedrijf omvat cijferbeoordeling gericht op de onderlinge verhoudingen van posities, van posities t.o.v. baten en lasten, alsmede van baten t.o.v. lasten. Voor de cijferbeoordeling wordt gebruik gemaakt van de intern vervaardigde analyses, ook t.o.v. begrotingen en voorgaande perioden.

Afzonderlijke aandacht verdient de cijferbeoordeling gericht op de omvang van de technische voorziening. De accountantscontrole op de technische voorzieningen omvat:

- a. beoordeling van waarderingsgrondslagen;
- b. vaststelling dat het het gehele verzekeringstechnische bestand in aanmerking is genomen;
- c. controle op de berekeningen;
- d. controle van de bedragen u.h.v. herverzekering en co-assurantie;
- e. beoordeling van de intern opgestelde analytische resultatenrekening;
- f. prospectief-gerichte beoordeling van de premiestelling en van het per saldo geactiveerde deel van de rentekorting.

De totalencontroles hebben betrekking op de intern verrichte controles, op de overeenstemming tussen verantwoorde premies (resp. uitkeringen] en volgens standenregisters te verantwoorde premies (resp. uitkeringen]; tussen verantwoorde baten uit beleggingen die een vaste opbrengst genereren en volgens standenregisters te verantwoorde baten. Voorts in vele gevallen op de verleende kortingen in relatie tot de voor een korting in aanmerking komende categorie van verzekeringnemers of verzekeringen.

Verbandscontroles worden uitgevoerd tussen de posten van de resultatenrekening die onderling verband houden of die verband houden met balansposities.

Levensverzekering; detailcontroles

De bij wijze van partiële waarneming uit te voeren detailcontroles zijn:

- a. afloopcontrole op verzekeringen;
- b. premieberekening;

- c. juiste toepassing van contractuele voorwaarden bij collectieve verzekeringen;
- d. eenmalige uitkeringen wegens afloop of afkoop;
- e. periodieke uitkeringen bij-mutaties;
- f. periodieke uitkeringen af-mutaties;
- g. verzekeringstechnische voorzieningen;
- h. niet-vaste beleggingsbaten;
- i. balansposten beleggingen.

Levensverzekering; samenvatting controleplan

Lezen!!

Schadeverzekering; algemeen

Evenals bij levensverzekering zijn de activiteiten onder te verdelen in het verzekeringsbedrijf en het beleggingsbedrijf.

De uit de normale bedrijfsuitoefening voortvloeiende risico's zijn in hoofdzaak:

- schaderisico;
- kostenrisico.

Schadeverzekering; accountantscontrole

Het onderzoek van de interne organisatie volgt in hoofdzaak het patroon als besproken bij levensverzekering.

T.a.v. de cijferbeoordelingen, verbands- en totaalcontroles in het kader van accountantscontrole, worden de volgende specifieke punten vermeld:

- a. cijferbeoordeling per branche;
- b. cijferbeoordeling omtrent herverzekering en co-assurantie;
- c. totaalcontrole op premies, schadebedragen etc.;

d. verbandscontrole t.a.v. betaalde provisies en andere kosten in relatie tot de activiteiten zelf, anderzijds de doorberekening aan verzekerden op premienota's en bij polismutaties.

De accountant controleert de balansposten Voorziening premies en de Voorziening schaden.

Als gevolg van de eerder besproken kenmerken van schadeverzekering dienen detailcontroles op uitgebreidere schaal te geschieden dan bij levensverzekering. De detailcontroles (op premies, schaden, herverzekering] hebben ten doel vast te stellen of de beschreven en onderzochte interne organisatie gedurende de controleperiode in stand is gebleven en heeft gewerkt. Zij zullen bij wijze van partiële waarneming worden verricht.

5.7.4 Verstrekking van hypothecaire leningen

Inleiding

Kenmerkend voor de hier bedoelde hypothecaire leningen is de kredietverlening met (een zakelijk recht op] onroerend goed als onderpand.

Van de risico's die hypotheekbanken in de normale uitoefening van hun bedrijf lopen, worden genoemd:

- waardedaling van het courant onroerend goed;
- verslechtering van de financiële positie van de kredietnemer;
- verkrapping van de rentemarge;
- ernstige daling van de marktrentevoet.

Tot de risico's uit slordigheden of frauduleuze handelingen behoren:

- overschrijding van bevoegdheden;
- onvoldoende aandacht voor de overeenstemming in termijnen van te ontvangen en te betalen bedragen (matching];
- gebreken in taxaties;
- gebreken in de interne controle op ontvangsten wegens aflossing en rente.

Accountantscontrole; onderzoek interne organisatie

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op de volgende maatregelen van interne controle:

- a. bevoegdheden;
- b. limieten;
- c. takenverdeling (incl. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Accountantscontrole; cijferbeoordeling, totaal- en verbandscontroles

De cijferbeoordeling heeft betrekking op de ontwikkeling van de leningenportefeuille en van de rentebaten.

Bij de totaal- en verbandscontroles staan de standenregisters en de afstemming met de werkelijk geboekte ontvangsten en betalingen centraal.

Voorts wordt door de accountant verband gelegd tussen de omvang van de leningenportefeuille en de rentebaten.

Accountantscontrole; detailcontroles

Te verrichten detailcontroles:

- vaststellen dat nieuwe leningen zijn gesloten in overeenstemming met de geldende interne voorschriften en dat het leningdossier compleet is;
- vaststellen dat niet-periodieke aflossingen overeenstemmen met de leningvoorwaarden;
- vaststellen dat intern de kredietwaardigheid van de kredietnemer geregeld wordt gecontroleerd.

Voorts let de accountant op:

- maatregelen i.g.v. achterstand in betalingen;
- bestaanscontrole op de saldi van de leningen;
- waardering van de vorderingen;

- de wijze waarop intern de liquiditeit onder controle wordt gehouden;
- de Voorziening voor algemene risico's.

Accountantscontrole; samenvatting

Lezen!!

5.7.5 Beleggingsinstellingen

Inleiding

Onderscheiden worden twee hoofdgroepen van beleggingsinstellingen:

- a. open ended = te allen tijde kunnen deelnemersbewijzen worden uitgegeven of ingetrokken
- b. closed ended = een wijziging in het aantal uitstaande deelnemersbewijzen kan alleen op initiatief van de beleggingsinstelling zelf; uitbreiding vindt plaats door emissie.

Risico's

De risico's die beleggingsinstellingen in de normale uitoefening van hun bedrijf lopen, omvatten de risico's t.a.v. de beleggingsbaten, de waardeontwikkeling van de beleggingen en t.a.v. de dekking van de beheers- en administratiekosten.

De risico's van slordigheden of fraude omvatten, naast die in het algemeen vermeld, het specifiek risico van onjuiste vaststelling van de intrinsieke waarde van de deelnemersbewijzen.

T.a.v. de risico's voor de controlerend accountant worden eveneens verwezen naar hetgeen in het algemeen is gesteld.

Effectenbeleggingsinstellingen; algemeen

Effectenbeleggingsinstellingen; onderzoek organisatie

De volgende afdelingen zijn te onderscheiden:

- belegggingen;
- liquiditeitenbeheer;
- fondsenadministratie;
- dividend- en couponadministratie;
- vermogensadministratie;
- centrale financiële administratie.

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie is in algemene zin gericht op instelling en handhaving van de volgende maatregelen:

- a. vastlegging van bevoegdheden;
- b. vastlegging van limieten
- c. takenverdeling (incl. functiescheiding];
- d. procedures;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Effectenbeleggingsinstellingen; accountantscontrole effectenbeheer

Er van uitgaande dat het onderzoek van de organisatie tot het oordeel heeft geleid dat deze adequaat is, dient de accountant te onderzoeken of de maatregelen met interne-controle-effect zijn nageleefd. Hiertoe verricht de accountant de volgende waarnemingen:

- a. lijncontroles;
- b. herhaling van intern verrichte aansluitingen;
- c. afstemming van de posities met bescheiden van banken en bewaarinstellingen.

Afzonderlijke aandacht verdient de balanswaardering van het effectenbezit.

Effectenbeleggingsinstellingen; accountantscontrole liquiditeitsbeheer

Er van uitgaande dat het onderzoek van de organisatie tot het oordeel heeft geleid dat deze adequaat is, dient de accountant te onderzoeken of de maatregelen met interne-controle-effect zijn nageleefd. Hiertoe verricht de accountant een aantal soortgelijke waarnemingen als t.a.v. het effectenbeheer zijn vermeld (lijncontroles, herhaling van intern verrichte aansluitingen, afstemming].

De accountant dient bij zijn controle rekening te houden met speculatieve risico's.

De balanscontrole op vorderingen en de negatieve controle op schulden per balansdatum zullen door de accountant worden verricht d.m.v. saldobevestigingen. Bij de waardering der vorderingen wordt rekening gehouden met het debiteurenrisico.

In ieder geval per balansdatum dienen de 'off balance sheet'-posten zorgvuldig te worden vastgesteld en dient hun eventuele betekenis voor de jaarrekening c.a. te worden bepaald (d.m.v. bescheiden en vastleggingen, externe gegevens en volledigheidsbevestiging].

Effectenbeleggingsinstellingen; accountantscontrole registratie van het eigen vermogen

Bij open ended beleggingsinstellingen verdienen het geplaatste kapitaal en de agioreserve bijzondere aandacht (juiste koersen, juiste en volledige administratieve verwerking van de transacties].

De accountant legt voor de mutaties door uitgifte en intrekking enerzijds verband met de afrekeningen door commissiehuizen, anderzijds met de depotopgaven van bewaarinstellingen in relatie tot de quasi-goederenbeweging van de deelnemersbewijzen.

De juistheid van de uitgekeerde dividenden wordt in totaal door de accountant gecontroleerd op basis van de uitstaande aandelen.

De correcte administratieve verwerking van de mutaties in het geplaatste kapitaal heeft betrekking op de tegenboeking op de juiste rekeningen.

De accountant beoordeelt het toegepaste stelsel en onderzoekt d.m.v. lijncontroles of het consequent wordt toegepast.

De accountantscontrole van de herbeleggingsreserve gaat uit van het mutatie-overzicht effecten.

Effectenbeleggingsinstellingen; accountantscontrole verantwoording opbrengsten en lasten

De opbrengsten betreffen coupons, dividende en rente-baten.

Verbandscontroles in totalen en cijferbeoordeling op de baten zijn slechts in zeer beperkte mate mogelijk, vanwege de frequente wijzigingen in de aandelen-portefeuille en liquiditeitsbeleggingen.

Er van uitgaande dat het onderzoek van de organisatie tot het oordeel heeft geleid dat deze adequaat is, dient de accountant te onderzoeken of de maatregelen met interne-controle-effect zijn nageleefd. Hiertoe verricht de accountant een aantal soortgelijke waarnemingen als t.a.v. het effectenbeheer zijn vermeld (lijncontroles, herhaling van intern verrichte aansluitingen, afstemming].

Onroerend-goedbeleggingsinstellingen

Van de risico's die in de normale uitoefening van het bedrijf worden gelopen, worden hier als specifiek voor onroerend-goedbeleggingsinstellingen genoemd:

- het risico ter zake van de verhuurbaarheid;
- het risico van het waardeverloop van het onroerend goed.

De vastlegging van de besluiten tot aan- en verkoop is een uitgangspunt voor de controlerende accountant. Deze dient verder de ter zake gesloten contracten in zijn controle te betrekken.

Voorts past de accountant cijferbeoordeling toe op het verloop van de intrinsieke waarde, controleert de balanswaardering van het onroerend goed, het bestaan van de beleggingen. Op de opbrengsten en lasten past de accountant cijferbeoordeling toe.

Hoofdpijnen controleplan; samenvatting

Lezen!!

Sub-hoofdstuk 5.8 Niet voor de markt werkende huishoudingen

5.8.1 Algemeen

Inleiding

voor de markt werkende huishoudingen:

produceren voor afnemers die bereid zijn een prijs te betalen voor hun produkten (goederen en diensten];

de opbrengst in relatie tot de kosten levert dientengevolge een maatstaf op voor de geleverde prestaties.

niet voor de markt werkende huishoudingen:

de opbrengsten worden niet of voor een deel verkregen uit prijzen betaald door afnemers van de produkten of diensten;

omdat prijzen niet worden gehanteerd als instrument om vraag en aanbod met elkaar in evenwicht te brengen, werkt het marktmechanisme niet;

er zijn andere maatstaven nodig om de prestaties van de huishouding te beoordelen.

Prestatiebeoordeling

De prestaties zijn niet of slechts m.v.b. kunstgrepen in geld uit te drukken. De nadruk komt te liggen op de kosten die vooral op rechtmatigheid worden gecontroleerd.

5.8.2 Consequenties voor de interne (incl. de administratieve] organisatie

Algemeen

Relatie doelstelling, kostenbeheersing, opbrengstcontrole

Bestuurlijke middelen tot kostenbeheersing:

- takenverdeling;
- reglementering t.a.v. wat wel en niet toegestaan is;
- reglementering t.a.v. rapportering en controle.

Bestuurlijke middelen tot verzekering van de volledige verantwoording van de opbrengsten:

- takenverdeling;
- vermijden van contante ontvangsten.

Takenverdeling

Veelal bestaat takenverdeling tussen het bestuurlijke niveau (bestuur] en de leiding over de uitvoering (directie]. Ook de takenverdeling tussen bestuursleden (secretaris-penningmeester] kan van belang zijn.

Reglementering

Centraal staat de begroting die bindend of richtinggevend kan zijn. Het is een bestuurlijke taak de begroting vast te stellen of goed te keuren o.b.v. een activiteitenplan op langere termijn.

Kostenbeheersing en controle

De aard van de activiteiten van niet voor de markt werkende huishoudingen maakt kostenbeheersing moeilijker dan bij andere huishoudingen. Slechts bij uitzondering zijn er normen beschikbaar waarmee de aanvaardbare hoogte van de kosten kan worden afgeleid uit de verrichte activiteiten.

Combinatie van activiteiten

In het bijzonder dienen maatregelen te worden getroffen om een juiste kosten-toerekening aan de wel en de niet op de markt gericht activiteiten te verzekeren, zodat de beheersing van de kosten van de op de markt gerichte activiteiten en hun

opbrengst op analoge wijze kan worden verzorgd als bij voor de markt werkende huishoudingen.

Informatiebehoefte

De behoefte aan informatie waarin het informatiesysteem moet voorzien is niet altijd goed gedefinieerd of gestandaardiseerd. Voor sommige sectoren is van overheidswege de wijze van rapportering in detail voorgeschreven.

5.8.3 Consequenties voor de accountantscontrole

Deskundigheid van de accountant

Betekenis interne organisatie en reglementering

De accountant zal - in het kader van zijn onderzoek van de interne organisatie - dienen te onderzoeken of de aan de omstandigheden aangepaste takenverdeling is ingesteld.

De accountant dient te onderzoeken of de toegepaste kostenbeheersingsmethoden adequaat geacht te kunnen worden.

Voorts onderzoekt hij de wijze waarop de scheiding tussen subsidiale kosten en kosten verbonden aan markt-gerichte activiteiten, resp. uit andere bronnen te dekken, in het informatiesysteem tot stand wordt gebracht.

Daarboven dient de accountant zich af te vragen of de voorgeschreven reglementering zodanig is dat een accountantsoordeel mogelijk is over de correcte toepassing ervan.

Detailcontroles

De rechtmatigheid van een handeling is onderwerp van accountantscontrole. Deze vaststelling kan in het algemeen slechts o.g.v. detailcontroles geschieden.

Belanghebbenden bij de jaarrekening c.a.

5.8.4 Accountantscontrole; werkwijze

Onderzoek interne organisatie

Het in het controleplan op te nemen onderzoek van de interne organisatie richt zich in het bijzonder op:

- a. takenverdeling;
- b. procedures;
- c. normen;
- d. bevoegdheden;
- e. werkwijze en takenverdeling.

Cijferbeoordeling

De cijferbeoordeling door de accountant gaat uit van de vergelijking tussen de uitkomsten en de begroting en de intern daaromtrent gemaakte analyse.

Detailcontroles

De vast in het controleplan op te nemen detailcontroles zijn enerzijds eveneens gericht op de handhaving van de voorgeschreven organisatie, anderzijds op de rechtmatigheid van handelingen met financiële gevolgen van relatief belangrijke omvang.

Deze detailcontroles geschieden m.b.v. bescheiden en vastleggingen.

Indien de met de algemene controle belaste accountant mede de opdracht heeft aanvaard de subsidie-afrekeningen te controleren, worden in het controleplan voorts de detailcontroles opgenomen die daarvoor nodig zijn.

Controle van de opbrengsten

De negatieve controle op de verantwoorde opbrengsten gaat uit van de wijze waarop intern deze controle wordt verricht. In vele gevallen is het echter noodzakelijk dat de accountant een relatief groot deel van de interne-controlehandelingen herhaalt.

Adviesfunctie

Controle balansposten

Sub-hoofdstuk 5.9 Accountantscontrole bij concernverhoudingen

5.9.1 Algemeen

Inleiding

Betekenis voor de accountantscontrole

De opdracht tot algemene controle van de moedermaatschappij omvat mede die tot controle van de geconsolideerde jaarrekening c.a. De accountantsverklaring heeft mede betrekking op die van de niet-geconsolideerde groepsmaatschappijen.

5.9.2 Zorg voor adequate accountantscontrole

Bevoegdheid

De concernaccountant zal van de verklaring van een accountant bij een groepsmaatschappij slechts gebruik kunnen maken indien hij ervan overtuigd is dat bij diens keuze de nodige zorgvuldigheid is betracht (art. 15 lid 1 GBR]. Dit leidt ertoe dat de concernaccountant met de concernleiding zorgvuldige afspraken dient te maken omtrent de wijze waarop in de behoefte aan accountantscontrole zal worden voorzien. Zonodig verricht hij een eigen onderzoek.

5.9.3 Communicatie

Algemeen

Verklaringen bij jaarrekeningen van groepsmaatschappijen dienen strikt volgens de planning te worden opgeleverd. Daarnaast dienen bijzonderheden die van belang zijn voor de tussentijdse berichten of te zijner tijd van belang zullen zijn voor de geconsolideerde jaarrekening c.a. tijdig door de groepsmaatschappijen aan de concernleiding te worden gemeld.

Coördinatie

De concernaccountant moet de controle van alle groepsmaatschappijen beheersen. Hij dient de werkzaamheden van de betrokkenen accountants te coördineren. De coördinatie vereist gedetailleerde procedurevoorschriften.

Instructie

De concernaccountant kan instructies geven omtrent:

- richtlijnen voor de jaarrekening (uniforme grondslagen];
- rapporteringsinstructies (wat en wanneer];
- speciale aandachtspunten;
- normen t.a.v. onafhankelijkheid;
- declaratie-afspraken.

Wijze van communiceren

5.9.4 Controleplan van de concernaccountant

Twee benaderingen

1. Uitgaan van de deeljaarrekeningen

Het accountantsoordeel over de geconsolideerde jaarrekening kan worden gezien als de som van de verklaringen inzake de jaarrekeningen van de groepsmaatschappijen, de uitkomst van de daaromtrent verrichte beoordeling en aanvullende onderzoeken, en de controle door de concernaccountant van het consolidatieproces.

2. Uitgaan van de geconsolideerde jaarrekening

Het controleplan wordt direct gericht op de geconsolideerde jaarrekening. De concernaccountant neemt als uitgangspunt de interne controle die bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening is uitgeoefend.

Een eenzijdige toepassing van de eerste benadering kan tot te hoge kosten leiden in verhouding tot het nut dat de concernleiding toekent aan de accountantscontrole.

Een eenzijdige toepassing van de tweede benadering draagt het gevaar in zich van accountantscontrole met onvoldoende diepgang.

In de praktijk zal veelal een mengvorm van beide moeten worden toegepast.

Planning

De tweede benadering wordt gehanteerd voor het controleplan dat de deugdelijke grondslag moet opleveren voor de verklaring bij de geconsolideerde jaarrekening.

Daarnaast wordt op lokaal niveau overgeschakeld op de eerste benadering. Het controleplan wordt dan verder afgewerkt met de geringere tolerantie die voor de deeljaarrekeningen aanvaardbaar is.

Accountantscontrole op het consolidatieproces

Hierbij wordt gelet op:

- de consolidatiecorrecties;
- de waarderingsgrondslagen;
- de consistente omschrijving van de posten in de jaarrekening;
- gebeurtenissen na balansdatum;
- de volledigheid van de informatie in de toelichting of overige gegevens.

5.9.5 Beoordeling van de werkzaamheden

Algemeen

De eindverantwoordelijkheid in vaktechnische zin voor het oordeel over de geconsolideerde jaarrekening berust bij de concernaccountant.

Onderscheiden dienen te worden:

- het oordeel over de algemene grondslagen voor de accountantscontrole;
- het oordeel over de wijze waarop de toepassing van die grondslagen is geschied;
- de aandachtspunten die specifiek zijn voor de desbetreffende opdracht.

Grondslagen voor de accountantscontrole en hun toepassing

Specifieke aandachtspunten

5.9.6 Conclusies en overleg omtrent de geconsolideerde jaarrekening c.a.

5.9.7 Controle van het consolidatieproces

Inleiding

Accountantscontrole; algemeen

De doelstelling van de accountantscontrole op het consolidatieproces is vast te stellen dat de juiste deeljaarrekeningen op correcte wijze in de consolidatie zijn begrepen en dat de noodzakelijke consolidatiecorrecties op de juiste wijze zijn aangebracht.

Accountantscontrole bij voldoende interne controle

Het onderzoek van de interne organisatie ten aanzien van het consolidatieproces is gericht op instelling en handhaving van de volgende procedurele maatregelen:

- vaststelling en bekendmaking van de eisen te stellen aan de deeljaarrekeningen;
- het continu bijhouden van in de consolidatie te betrekken groepsmaatschappijen;
- geregelde afstemming van onderlinge vorderingen en schulden;
- verificatie van bovenvermelde eisen;
- controle op de juiste rekenkundige verwerking van de samenvoeging en eliminering van balansposten, alsmede op hantering van de juiste omschrijving in de geconsolideerde jaarrekening;
- verificatie van de onderlinge transacties vlg. opgaven van groepsmaatschappijen;
- controle op eliminering van 'intercompany profits';
- controle op eliminering van doorberekeningen;
- controle op de berekening van de (voorziening voor latente] belastingen;
- verificatie dat de gebruikte deeljaarrekeningen voorzien zijn van een goedkeurende accountantsverklaring;

De detailcontroles die voor de vaststelling van de juiste werking der beschreven organisaties door de concernaccountant worden uitgevoerd, zijn niet beperkt tot het waarnemen van de organisatie. Partiële waarnemingen worden ook verricht op de voorgeschreven verificaties en controles.

Accountantscontrole bij het ontbreken van interne controle

In dit geval volgt de accountant een progressieve werkwijze. De accountant voert zelf de verificaties en controles uit die hiervoor tot de interne organisatie zijn vermeld.

5.9.8 Controle van de enkelvoudige jaarrekening van de moedermaatschappij

Inleiding

Waardering

Accountantscontrole